T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/193
KARAR NO : 2022/666
KARAR TR : 28/11/2022

ÖZET: 506 sayılı mülga Sosyal Sigortalar Kanunu hükümleri uyarınca tahakkuk ettirilen Kurum alacaklarının zaman aşımına uğradığı halde tahsil edildiği iddiasıyla geri ödenmesi istemiyle açılan davanın, aynı Kanun'un 88. maddesi uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İ. E. M. ve Y. San.ve Tic.Ltd.Şti.
Vekili : Av. C. K
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. A. S. A

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, zaman aşımına uğradığı halde hukuka aykırı olarak Kurum alacakları kapsamında tahsil edildiği ileri sürülen sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile gecikme zammının geri ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **İzmir 12. İş Mahkemesi 03/11/2015 tarihli ve E.2015/421, K.2015/488 sayılı kararı** ile, *"Kurum idari para cezalarına itiraz davasının 5510 sayılı Kanun'un 102. maddesi uyarınca idari yargı yerinde görülmesi gerektiği"* gerekçesiyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiştir. Bu karar, davacı tarafça temyiz edilmiştir.

3. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 29/03/2018 tarihli ve E.2015/24655, K.2018/2683 sayılı kararı ile temyize konu kararın onanmasına kesin olarak karar vermiştir.

4. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır. Davalı vekili, yasal savunma süresi içinde yargı yolu itirazında bulunmuştur.

B. İdari Yargıda

5. İzmir 3. İdare Mahkemesi 24/10/2019 tarihli ve E.2018/1166, K.2019/1379 sayılı kararı ile, davanın kabulüne karar vermiştir. Bu karar, davalı tarafça istinaf edilmiştir.

6. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 05/03/2020 tarihli ve E.2020/364, K.2020/599 sayılı kararı ile, *"görev itirazına karşı 2247 sayılı Kanun'un 12. maddesindeki usul uygulanmaksızın karar verildiği"* gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan kabulü ile kararın kaldırılmasına ve dosyanın mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

7. İzmir 3. İdare Mahkemesi 08/04/2020 tarihli ve E.2020/551 sayılı kararı ile, davalı idarenin görev itirazının reddine ve idare mahkemesinin görevli olduğuna karar vermiştir.

8. Davalı idare vekili, 2247 sayılı Kanun'un 12. maddesinde belirlenen yasal süre içinde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunmuş ve talep doğrultusunda dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

9. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, 23/02/2021 tarihli ve YY-2021/22090 sayılı karar ile, *"506 sayılı Kanun'un 140. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davada idari yargı yerinin görevli olduğu"* gerekçesiyle olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

10. İzmir 3. İdare Mahkemesi 25/10/2021 tarihli ve E.2020/551, K.2021/1582 sayılı kararı ile, davanın kabulüne karar vermiştir. Bu karar, davalı tarafça istinaf edilmiştir.

11. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 03/02/2022 tarihli ve E.2022/82, K.2022/190 sayılı kararı ile, *"6183 sayılı Kanun'un 22/A maddesi kapsamındaki uyuşmazlıkta iş mahkemelerinin görevli olduğu"* gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan kabulü ile kararın kaldırılmasına ve dosyanın mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

12. **İzmir 3. İdare Mahkemesi 23/02/2022 tarihli ve E.2022/444 sayılı kararı**le, *"idari para cezası ile gecikme zammının idarece 6183 sayılı Kanun'un 20/A maddesi uygulanaraktahsil edilmesinden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde iş mahkemelerinin görevli olduğu"* gerekçesiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

13. 506 sayılı mülga Sosyal Sigortalar Kanunu'nun yürürlükten kaldırılmış olan79. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

> *"İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançlar toplamı ve prim ödeme gün sayıları ile sigorta primlerini gösteren ve niteliği, usul ve esaslariyle verilme süreleri hazırlanacak tüzükte belirtilecek olan kayıt ve belgeleri Kuruma ve sigortalı hesap kartlarını sigortalılara vermeye veya o ay içinde sigortalı çalıştırılmadığını ve ücret ödenmediğini süresi içinde yazılı olarak Kuruma bildirmeye mecburdur.*
>
> *Bu belgeler, tüzükte belirtilen usul ve esaslara göre düzenlenmez veya vaktinde Kuruma verilmezse yahut bu belgelerin dayandığı kayıtlar belgelerde yazılı olanları doğrulayıcı nitelikte görülmezse veyahut belgelerde yazılı olanları doğrulayacak kayıt ve belgeler gösterilmezse, Kurum, sigorta primleri hesabına esas tutulacak kazançlar toplamını, hazırlanacak tüzükteki usul ve esaslara göre ölçümler.*
>
> *Ölçümleme sonucunda tespit edilecek prim borcu, işverene tebliğ olunur. İş-veren bu borca karşı 30 gün içinde kuruma itiraz edebilir. Bu itiraz üzerine kurumca verilen kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde de itiraz edilen miktarın % 10'u tutarında bir parayı peşinen kuruma ödemek suretiyle Prim İtiraz Komisyonuna başvurabilir.Tebliğ olunan prim borcuna karşı işveren tarafındankuruma, süresi içinde itiraz edilmiş olmadıkça Prim İtiraz Komisyonuna başvurulmaz. Kuruma ve Prim İtiraz Komisyonuna itiraz, takibi durdurur. Taraflar Prim İtiraz Komisyonu kararı aleyhine tebliğ tarihinden iki ay içinde yetkili iş mahkemesine müracaat edebilir. İşveren tarafından mahkemeye müracaatta bulunulması prim borcunun takibini ve ödenmesini durdurmaz. Peşinen alınan para, Prim İtiraz Komisyonu kararına göre haklı çıktığı oranda işverene geri verilir. Geri verilecek kısım için faiz ödenmez. Prim İtiraz Komisyonunun teşekkül tarzı,çalışma usul ve esasları ile hangi üyelerine ne miktarda ücret verileceği tüzükile tespit olunur."*

14. Aynı mülga Kanun'un yürürlükten kaldırılmış olan 140. maddesi şöyledir:

> *"A) 8 inci maddede belirtilen hükümleri yerine getirmiyen işverenler,*
>
> *B) Bu kanunla yükletilen ve yukarıki fıkrada belirtilen husus dışında kalan yükümleri Kurumca yapılacak yazılı ihtara rağmen 15 gün içinde yerine getirmiyen işverenler,*
>
> *Hakkında 200 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.*
>
> *Tekerrür halinde hükmolunacak ağır para cezası, birinci defasında 1 000 liradan, ikinci defasında ise 1 500 liradan aşağı olamaz.*
>
> *İşverenler Kurumun bu yüzden uğrıyacağı zararları da umumi hükümlere göre ayrıca öderler.*
>
> *Prim borçları hakkında, bu maddede yazılı cezalar uygulanmaz."*

15. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun*"Primlerin ödenmesi"* başlıklı 88. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

> *"Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 sayılı Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. Cumhurbaşkanı, Kurumun 6183 sayılı Kanuna göre takip edilen alacakları için anılan Kanunun 48/A maddesini; en az üç yıl süreyle prim yükümlüsü olup son üç yıl içerisinde verilmesi gereken bildirgeleri kanuni sürelerinde vermiş olanlardan başvuru tarihi itibarıyla vadesi bir yılı geçmemiş borcunu borç ödemede hüsnüniyet sahibi olmasına rağmen ödeyememiş olanlar hakkında uygulatmaya ve uyumlu prim borçlularını belirlemeye yetkilidir. 6183 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine göre Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince reddiyat yapılması durumunda anılan maddenin birinci fıkrasına göre yapılacak mahsuptan sonra Kurumun prim ve diğer alacaklarından muaccel olanlara mahsup yapılır. Kurumun tahsil ettiği prim ve diğer alacaklardan reddi icap edenler, istihkak sahiplerinin Kuruma olan muaccel borçlarına mahsubundan sonra Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine olan muaccel borçlara mahsup edilmek üzere reddolunur. Bu suretle yapılan ödemelerde, reddedilen tutarın Kuruma ve/veya alacaklı tahsil dairesinin hesabına geçtiği tarihte ödeme yapılmış sayılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye*

Bakanlığı ile Kurum tarafından müştereken belirlenir.

Kurum, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen alacakları hariç olmak üzere her türlü alacağın teminatını teşkil etmek üzere Yeni Türk Lirası ve/veya yabancı para birimi üzerinden ticari işletme, taşınır ve/veya taşınmaz rehni dahil olmak üzere her türlü teminat almaya yetkilidir.

Kurumun 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen prim ve diğer alacakları amme alacağı niteliğinde olup, imtiyazlı alacaktır. Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı tazminat ve cezalar Kurum hakkında uygulanmaz.

Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun uygulamasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz."

16. Aynı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

17. Aynı Kanun'un *"Kurumca verilecek idarî para cezaları"* başlıklı102. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idari para cezası kesinleşir.

İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idari para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. (İptal üçüncü cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 28/11/2013 tarihli ve E.: 2013/40, K.: 2013/139 sayılı Kararı ile.) (...)

Mahkemeye başvurulması idari para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde ödenmeyen idari para cezaları, 89 uncu madde hükmü gereğince hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

İdarî para cezaları on yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Zamanaşımı süresi, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar.

İdarî para cezaları hakkında, bu Kanun ve 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununda hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır."

18. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 37. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Süresi içinde ödenmeyen sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primleri, işsizlik sigortası primleri, idarî para cezaları, gecikme zamları, katılım payları Kurum alacağına dönüşür ve bu alacakların tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç diğer maddeleri uygulanır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 28/11/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari yargı yerince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada idari yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, işveren sıfatıyla davacı şirket hakkında 506 sayılı mülga Kanun'un yürürlükte olduğu dönemki 79. ve 140. maddeleri uyarınca tahakkuk ettirilen sigorta primi, işsizliksigortası primi, idari para cezası ile gecikme zammından oluşan Kurum alacağının ihtirazi kayıtla ödenmesi sonrası bu alacakların zaman aşımına uğradığı halde hukuka aykırı olarak tahsil edildiğinden bahisle geri ödenmesi isteminden ibarettir.

22. Somut uyuşmazlıkta, davacıdan tahsil edilen Kurum alacaklarının esasına yönelik bir itirazın ya da incelemenin söz konusu olmadığı, ihtirazi kayıtlı tahsil ile birlikte artık tahsil aşamasına geçildiği, dolayısıyla Kurum alacaklarının teorik olarak kesinleştiği ve bu nedenle somut olayda 5510 sayılı Kanun'un 102. maddesi hükmünün uygulanmayacağı, aynı Kanun'un 88. maddesi uyarınca Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsiline, zaman aşımına uğradığına ve benzeri hususlara yönelik 6183 sayılı Kanun'un uygulamasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde iş mahkemelerinin, dolayısıyla adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 3. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, İzmir 12. İş Mahkemesinin 03/11/2015 tarihli ve E.2015/421, K.2015/488 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 3. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, İzmir 12. İş Mahkemesinin 03/11/2015 tarihli ve E.2015/421, K.2015/488 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

28/11/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN